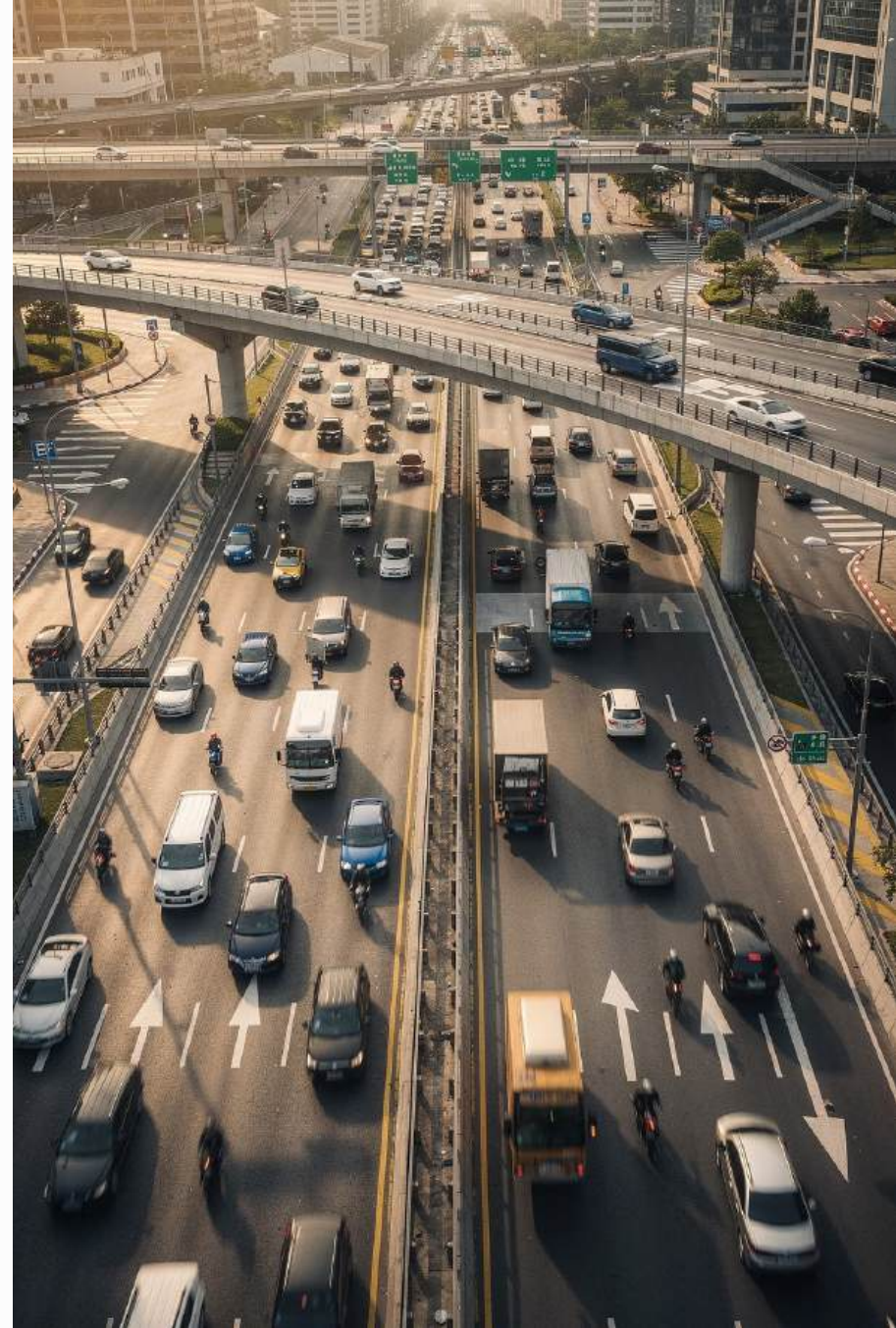

Силабус дисципліни «Безпека дорожнього руху»

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 274 · АВТОМОБІЛЬНИЙ ТРАНСПОРТ

БАКАЛАВР

90 годин · 3 кредити ЄКТС · 3 змістовних модулі

Загальна інформація про дисципліну

Ідентифікація

Назва: Безпека дорожнього руху

Спеціальність: **274** Автомобільний транспорт

Ступінь: Бакалавр

90

Годин

загальний обсяг дисципліни

3

Кредити ЄКТС

відповідно до стандарту

3

Модулі

змістовних блоки курсу

Компетентності та результати навчання

Загальні компетентності Здатність до аналізу, синтезу та критичного оцінювання інформації у сфері безпеки дорожнього руху: виявлення причин дорожньо-транспортних пригод, порівняння альтернативних підходів до організації безпечного руху, формування обґрунтованих висновків. Уміння самостійно навчатися, планувати роботу та організовувати виконання завдань у визначені строки, зокрема під час підготовки аналітичних звітів, розрахункових робіт і презентацій. Здатність до усної та письмової професійної комунікації: чітко пояснювати поняття безпеки руху, аргументовано відповідати на запитання, оформлювати звіти, висновки та аналітичні записки. Відповідальність, ініціативність, дисциплінованість та готовність працювати в команді під час розбору ситуацій ДТП та спільного пошуку рішень. - аналізувати нормативну та статистичну інформацію у сфері БДР; - виділяти головне та узагальнювати результати аналізу аварійності; - планувати власну діяльність і дотримуватися дедлайнів; - коректно спілкуватися з викладачами та одногрупниками; - брати участь у командній роботі при розборі ДТП та розподіляти обов'язки.	Фахові компетентності Розуміння сутності безпеки дорожнього руху, її правового та організаційного забезпечення в Україні та світі. Знання принципів функціонування системи «водій — автомобіль — дорога — середовище», організаційно-правових засад регулювання руху, методів оцінки ризиків виникнення ДТП та заходів їх попередження. Здатність аналізувати показники аварійності на транспорті: кількість ДТП, тяжкість наслідків, причини та умови виникнення, динаміку змін. Знання основ організації дорожнього руху, технічних засобів безпеки, психофізіологічних вимог до водія та стандартів технічного стану транспортних засобів. - оцінювати стан аварійності за основними показниками; - визначати причини та умови виникнення ДТП; - характеризувати систему «водій — автомобіль — дорога — середовище»; - орієнтуватися в правовому регулюванні безпеки дорожнього руху; - пояснювати вплив зовнішніх чинників на безпеку руху.	Результати навчання Пояснювати сутність основних категорій БДР: дорожньо-транспортна пригода, аварійність, активна та пасивна безпека, організація дорожнього руху, психофізіологічні характеристики водія, технічний стан транспортного засобу. Аналізувати причини та умови виникнення ДТП для вироблення заходів щодо їх попередження. Характеризувати нормативно-правову базу у сфері БДР, застосовувати методи оцінки рівня безпеки руху, визначати основні тенденції аварійності та робити висновки щодо ефективності заходів безпеки. Орієнтуватися в міжнародному досвіді та стандартах у сфері БДР. - пояснювати зміст термінів і понять у сфері безпеки дорожнього руху; - аналізувати структуру і динаміку ДТП за видами, причинами та наслідками; - визначати показники аварійності та тяжкості її наслідків; - застосовувати методи оцінки стану безпеки на транспорті; - використовувати нормативні та статистичні джерела для прийняття обґрунтованих рішень.

Правові та організаційні засади безпеки дорожнього руху

Тема 1.1

Нормативно-правове забезпечення БДР. Законодавча база (Закон України «Про дорожній рух», Правила дорожнього руху, міжнародні конвенції), державне управління у сфері БДР, повноваження органів влади та контролюючих служб.

Тема 1.2

Учасники дорожнього руху та їх характеристики: права та обов'язки водіїв, пішоходів і пасажирів; психофізіологічні характеристики водія; вплив втоми, алкоголю та наркотичних речовин на безпеку керування транспортним засобом.

Тема 1.3

Дорожньо-транспортні пригоди: класифікація та аналіз. Поняття та класифікація ДТП, причини та умови виникнення, методи аналізу аварійності, статистика ДТП в Україні та світі, вогнища аварійності.

Технічні чинники та умови безпеки дорожнього руху

Тема 2.1

Активна та пасивна безпека транспортних засобів. Конструктивні елементи безпеки, гальмівні системи, системи курсової стійкості (ESP), пасивні засоби захисту (ремені, подушки безпеки), технічний огляд ТЗ.

Тема 2.2

Дорожні умови та їх вплив на безпеку руху. Елементи дороги та їх характеристики, дорожня розмітка та знаки, стан дорожнього покриття, видимість, освітлення, небезпечні ділянки доріг.

Тема 2.3

Швидкісний режим, дистанція та маневрування. Вплив швидкості на безпеку руху, гальмівний шлях і зупинний шлях, боковий інтервал і дистанція, безпечні прийоми маневрування в різних умовах.

Тема 2.4

Особливості руху в складних умовах. Рух в умовах обмеженої видимості, у темний час доби, в несприятливих погодних умовах, на гірських дорогах та при перевезенні небезпечних вантажів.

Організація та управління безпекою дорожнього руху

Тема 3.1

Організація дорожнього руху та технічні засоби регулювання. Дорожні знаки та розмітка, світлофорне регулювання, технічні засоби контролю, організація руху в містах і на автомагістралях.

Тема 3.2

Надання першої допомоги постраждалим у ДТП. Обов'язки учасників ДТП, алгоритм надання першої медичної допомоги, правила оформлення ДТП, взаємодія з поліцією та рятувальними службами.

Тема 3.3

Міжнародний досвід у сфері БДР та концепція Vision Zero. Міжнародні стандарти безпеки руху, досвід країн ЄС, програма ООН «Десятиліття дій з безпеки дорожнього руху», стратегічні підходи до зниження смертності на дорогах.

Тема 3.4

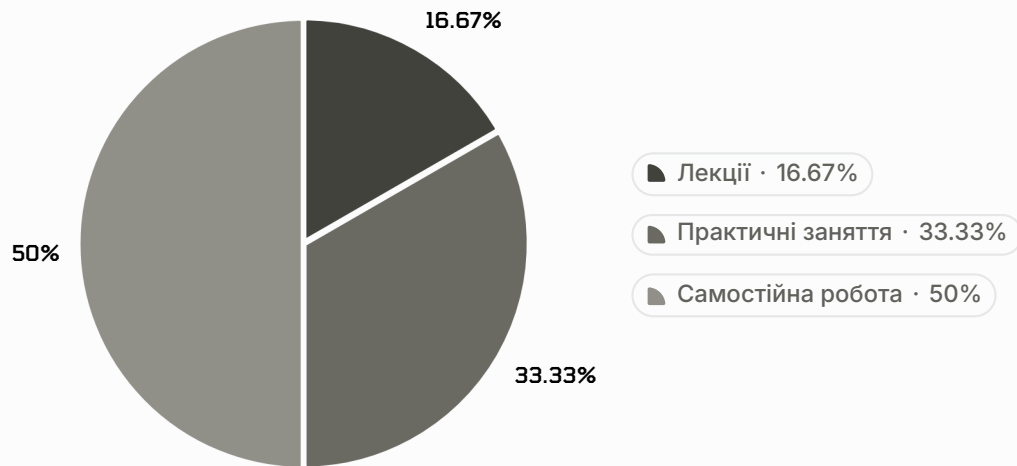
Державна політика та стратегії у сфері БДР. Стратегія підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні, моніторинг ефективності заходів, роль автотранспортних підприємств у забезпеченні БДР.

Розподіл навчального часу – 90 годин

Модуль	Тема	Лекції (год.)	Практичні (год.)	Самостійна робота (год.)
Модуль 1	Тема 1.1 – Нормативно-правове забезпечення БДР	2	4	5
	Тема 1.2 – Учасники дорожнього руху	2	4	5
	Тема 1.3 – ДТП: класифікація та аналіз	2	4	5
Модуль 2	Тема 2.1 – Активна та пасивна безпека ТЗ	2	4	5
	Тема 2.2 – Дорожні умови та безпека	2	4	5
	Тема 2.3 – Швидкісний режим та маневрування	2	4	5
	Тема 2.4 – Рух у складних умовах	1	4	5
Модуль 3	Тема 3.1 – Організація дорожнього руху	1	2	4
	Тема 3.2 – Перша допомога при ДТП	1	2	4
	Тема 3.3 – Міжнародний досвід і Vision Zero	0	2	4
	Тема 3.4 – Держ. політика у сфері БДР	0	0	3
Разом		15	30	45

 Загальний обсяг: **90 годин = 3 кредити ЄКТС**. Розподіл є орієнтовним і може коригуватися відповідно до специфіки навчального процесу.

Примітки до розподілу часу

Структура навчального часу

Загальний обсяг — **90 годин (3 кредити ЄКТС)** — розподілено між трьома формами роботи для забезпечення балансу між теорією та практикою.

- **Лекції (15 год.):** подача ключового теоретичного матеріалу
- **Практичні (30 год.):** відпрацювання навичок, розбір ситуацій ДТП, розв'язання задач
- **Самостійна робота (45 год.):** поглиблене вивчення, підготовка завдань

□ Самостійна робота становить **50% обсягу дисципліни** — студенти навчаються працювати з джерелами самостійно.

Самостійна робота студентів

Опрацювання літератури

Поглиблене вивчення теоретичного матеріалу за навчальними посібниками з безпеки дорожнього руху (Парасюк, Демків, Когут; Дерех, Заворицький), нормативно-правовими актами (Закон України «Про дорожній рух», Правила дорожнього руху, Закон «Про автомобільний транспорт»), науковими статтями у фахових виданнях. Студент має вміти конспектувати ключові положення, виділяти головні поняття та визначення, порівнювати підходи різних авторів до трактування категорій безпеки, формувати короткі узагальнення за темами курсу.

Робота з інформаційними ресурсами

Опрацювання офіційних сайтів Державної служби України з безпеки на транспорті (dsbt.gov.ua), Патрульної поліції України (patrolpolice.gov.ua), Верховної Ради України (zakon.rada.gov.ua), МВС України (mvs.gov.ua) та ВОЗ/БООЗ (who.int/roadsafety). Аналіз статистичних звітів щодо аварійності, даних про причини та наслідки ДТП, порівняння показників у динаміці, пошук актуальної інформації для навчальних завдань.

Індивідуальні завдання

Виконання розрахункових завдань із визначення гальмівного шляху, зупинного шляху, безпечної дистанції; аналітичних завдань щодо розбору конкретних ДТП, визначення їх причин і винних осіб; творчих завдань — підготовка есе, аналітичних записок, міні-досліджень з актуальних питань безпеки дорожнього руху в Україні. Очікуваний результат — уміння застосовувати теорію на практиці, інтерпретувати ситуацію та обґрунтовувати висновки.

Підготовка до занять

Підготовка до практичних занять шляхом опрацювання умов задач, повторення теоретичного матеріалу та відпрацювання алгоритмів розв'язання; підготовка до тестувань через вивчення ключових термінів і визначень, нормативних вимог і показників; підготовка до контрольних робіт за кожним змістовним модулем через систематизацію знань та розв'язання типових задач. Очікуваний результат — готовність до активної роботи на заняттях і впевнене виконання контрольних завдань.

Форми контролю знань

1

Поточний контроль

Завдання: розрахункові та аналітичні вправи за темами змістовного модуля (розбір ДТП, визначення гальмівного шляху, аналіз аварійності). Оцінюються регулярність виконання завдань, якість відповідей і рівень засвоєння матеріалу. Поточний контроль формує накопичувальну оцінку протягом семестру.

2

Проміжний контроль

Самостійна робота — комплексне ситуаційне завдання або реферат, які охоплюють теми змістовних модулів (теоретичні питання, розрахункові задачі, аналіз конкретної ДТП). Оцінюються повнота відповіді, правильність розрахунків та обґрунтованість висновків щодо заходів безпеки.

3

Підсумковий контроль

Залік або іспит відповідно до навчального плану. Форма проведення — тестування. Підсумкова оцінка враховує результати поточного, проміжного та підсумкового контролю відповідно до встановленої шкали оцінювання: 100-бальна система з переведенням у національну шкалу та ЄКТС.

Методи викладання

Підходи до навчання

Викладання дисципліни «Безпека дорожнього руху» поєднує класичні академічні та інтерактивні методи, що забезпечує формування не лише міцної теоретичної бази, а й практичних навичок, необхідних для майбутньої професійної діяльності у сфері автомобільного транспорту. Такий підхід сприяє глибшому розумінню причин та умов виникнення ДТП, розвитку аналітичного мислення та вмінню застосовувати набуті знання під час вирішення фахових завдань.

Лекції Системне подання теоретичного матеріалу з використанням наочних схем, таблиць і статистики ДТП; студенти ведуть конспекти та задають уточнювальні запитання.	Розбір ДТП (кейс-стаді) Аналіз реальних дорожньо-транспортних пригод; студенти встановлюють причини, визначають порушення ПДР, пропонують заходи попередження та обґрунтовують висновки.	Практичні задачі Розрахункові вправи за темами (визначення гальмівного та зупинного шляху, безпечної дистанції, швидкості в різних умовах); відпрацювання алгоритмів розв'язання.
Дискусії Обговорення актуальних проблем БДР в Україні (статистика аварійності, причини ДТП, ефективність заходів безпеки); розвиток критичного мислення та аргументації.	Робота з нормативними документами Опрацювання Закону «Про дорожній рух», Правил дорожнього руху, законів про автомобільний транспорт та підзаконних актів; формування навичок роботи з правовою базою.	Самостійне дослідження Підготовка аналітичних записок, міні-рефератів і презентацій за обраною темою (наприклад, аналіз аварійності в регіоні, порівняння міжнародного досвіду); розвиток навичок самостійного пошуку та систематизації інформації.
Тестування та опитування Перевірка рівня засвоєння матеріалу після кожної теми; формування навичок чіткого та лаконічного формулювання відповідей.		
Усі методи спрямовані на формування компетентностей, передбачених освітньо-професійною програмою спеціальності 274 "Автомобільний транспорт".		

Рекомендована література та ресурси

1. Парасюк В. М., Демків Р. Я., Когут В. М. Безпека дорожнього руху : навч. посіб. — Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. — 340 с.
2. Дерех З., Заворицький Ю. Ілюстровані правила дорожнього руху України 2024 : навч. посіб. для автошкіл. — 9-те вид., доп. та переробл. — 2024.
3. Закон України «Про дорожній рух» від 30.06.1993 № 3353-XII (зі змінами). — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3353-12>
4. Постанова Кабінету Міністрів України «Правила дорожнього руху» від 10.10.2001 № 1306 (зі змінами, зокрема постановою № 861 від 15.08.2023). — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1306-2001-%D0%BF>
5. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2024 року» від 21.10.2020 № 1360-р. — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1360-2020-%D1%80>
6. Батиргареєва В. С. Убезпечення учасників дорожнього руху в Україні: до методології створення сучасної правової платформи в умовах євроінтеграції. Питання боротьби зі злочинністю. — Харків : Право, 2023. — Вип. 45. — С. 68–80.
7. Головкін Б. М. Оцінка дорожньо-транспортної аварійності та тяжкості її наслідків в Україні. Проблеми законності. — 2022. — Вип. 156. — С. 52–75.
8. Калініна А. В., Шрамко С. С. Запобігання автотранспортній злочинності: аспекти наукового і прикладного дискурсу. Вісник Асоціації кримінального права України. — 2023. — № 2(20). — С. 210–230.
9. Загребя В., Шульга М., П'ятак І. Аналітичний звіт щодо систем стягнень за порушення Правил дорожнього руху в Україні та міжнародній практиці. — Київ : Центр демократії та верховенства права, 2022.
10. Державна служба України з безпеки на транспорті. Аналіз стану безпеки руху та аварійності на наземному транспорті в Україні за 2024 рік. — URL: <https://dsbt.gov.ua/diialnist/bezpeka-na-transporti>
11. Закон України «Про автомобільний транспорт» від 05.04.2001 № 2344-III (зі змінами). — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2344-14>
12. Закон України «Про перевезення небезпечних вантажів» від 06.04.2000 № 1644-III (зі змінами). — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1644-14>
13. Офіційний сайт Патрульної поліції України. Статистика ДТП. — URL: <https://patrolpolice.gov.ua/statystyka/>
14. Офіційний сайт МВС України. — URL: <https://mvs.gov.ua/>
15. Офіційний сайт Державної служби України з безпеки на транспорті (Укртрансбезпека). — URL: <https://dsbt.gov.ua/>
16. Офіційний сайт Верховної Ради України. — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
17. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. — URL: <https://www.kmu.gov.ua/>
18. Всесвітня організація охорони здоров'я. Безпека дорожнього руху. — URL: <https://www.who.int/roadsafety>
19. Офіційний портал ООН. Глобальний план дій у сфері безпеки дорожнього руху на 2021–2030 рр. — URL: <https://www.un.org/en/roadsafety>
20. Журнал «Автошляховик України» (електронне видання). — URL: <https://nidi.org.ua/>